

T.C.
AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

7/23341
GİK:182

Sayı: B.930642-610-103990
Konu: Soru Önergeleri(7/23341)

07/10/2013

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İzmir Milletvekili Sayın Rahmi Aşkın TÜRELİ tarafından Bakanlığımıza tevcih edilen 7/23341 Esas Numaralı yazılı soru önergesine verilen cevabi yazımız, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 99.maddesi uyarınca ilişikte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Fatma ŞAHİN
Bakan

EKLER :
Soru Önergesi Cevabı

Ayşe YÜCE
Sekreter

Güvenli Elektronik İmza
Aste ile Aynıdır

08.10.2013.

19

Bu evrak 15570 sayılı Elektronik İmza Kanunu'na göre elektronik olarak imzalanmıştır.

Adres : Es Sk. e. nı Yolu Soğütözü Mahallesi 2177.Sokak No:10/A
Çankaya/ANKARA
Telefon : (312) 705 58 11
e-posta : s. bayrak@bile.gov.tr

Ayrıntılı Bilgi : S. BAYRAK İlçe Sosyal Hizmetler Müdürü
Fax : (312) 705 58 97
Elektronik Ağ : www.aile.gov.tr

İlgili soru önergesinde;

“Başbakan Recep Tayyip ERDOĞAN’ın ülkemizde yaşayan ailelere en az 3 çocuk yapmaları önerisi kadın nüfusun işgücü piyasasındaki dezavantajlı konumu ile ciddi biçimde çelişmektedir. Nitekim ülkemizde 2012 yılında kadınların işgücüne katılım oranı yüzde 29,5 istihdam oranı ise yüzde 26,3 olarak gerçekleşmiştir. Bu oranlar OECD ülkeleri arasında en düşük işgücüne katılım oranları ve istihdam oranları olup, birçok Afrika ülkesinin dahi gerisinde kalmaktadır. Bu çerçevede, zaten çok düşük seviyelerde olan kadın işgücüne katılım oranlarının artırılmasının amaçlanması gerekirken, en az 3 çocuk önerisi ve bu çerçevede oluşturulacak politikalar kadınları işgücünden çekmeye yönelik sonuçlar doğuracaktır.” ifadeleri yer almaktadır.

Bu bağlamda;

SORU 1: Ülkemizde zaten çok düşük seviyelerde olan kadınlarda işgücüne katılım oranlarının ve istihdam oranlarının en az 3 çocuk politikası sonucunda daha da gerilemesi olasılığına yönelik olarak ne düşünüyorsunuz?

CEVAP1: Ülkemizde çocuk bakım sorumluluğunun yalnızca kadın üzerinde görülmesi kadın istihdamının önündeki en önemli engellerden biridir. Bu nedenle Bakanlığımızca kadınların çalışma hayatına katılmalarını arttırmak amacıyla iş ve aile yaşamının uyumlulaştırılması çalışmaları yürütülmektedir. Bakanlığımızın koordinasyonunda Dünya Bankası (DB), Anne Çocuk Eğitim Vakfı (AÇEV) ile Kadın Girişimciler Derneği’nin (KAGİDER) katılımıyla kadınlara yönelik çocuk bakım hizmetine ilişkin teşvik verilmesini içeren modelleme çalışması yürütülmüştür. Söz konusu çalışma bir bütün olarak değerlendirildiğinde kreş desteğinin Türkiye genelinde uygulanma modelinin doğru tespit edilmesi için pilot uygulama yapılması önerilmiş, pilot uygulama neticesinde elde edilen deneyimlerden faydalanılarak ülke geneline yaygınlaştırılması planlanmıştır. Bu bağlamda projelendirme çalışmalarına başlanmış olup, AB finansmanı ile pilot uygulamanın yapılmasına yönelik çalışmalar devam etmektedir.

Bu kapsamda, Bakanlığımız, İsveç Uluslararası Kalkınma ve İşbirliği Ajansı” (SIDA) fon kaynağını, Dünya Bankası aracılığı ile kullanarak, kadınların işgücü piyasasına erişimini artırmaya yönelik çalışmalarda; veri temelli politikalar oluşturabilme kapasitesinin artırılması, bilgi paylaşımı sağlanması ve farkındalığın artırılması, sınırlı sayıda pilot kadın kooperatifinin desteklenmesini hedefleyen “Türkiye’de Kadınların Ekonomik Fırsatlara Erişimini Artırmak: SIDA Projesi” başlıklı bir proje yürütecektir. Söz konusu projenin öncelik alanlarından biri de Türkiye’de erişilebilir, kaliteli çocuk bakım hizmetlerinin yaygınlaştırılmasına yönelik modellerin belirlenmesidir. Uluslararası deneyimlerden de faydalanılacak olan söz konusu çalışmada konunun; devlet, işveren, yerel yönetimler, sivil toplum kuruluşları, ebeveynler vb. tarafların dahil edileceği bir anlayışla ele alınması planlanmaktadır.

Ayrıca nüfus ve aile politikaları çalışmaları kapsamında iş ve aile yaşamını uyumlulaştırılması çalışmalarına yer verilmiştir.

SORU 2: Kadınlarda işgücüne katılım oranlarını artırmaya yönelik olarak yürüttüğünüz çalışmalar var mıdır?

SORU 3: Kadınlarda istihdam oranlarını artırmaya yönelik olarak yürüttüğünüz çalışmalar nelerdir?

CEVAP 2-3: Kadınların istihdamının ve işgücüne katılımının artırılmasında kalkınma planları, programlar ve projelere toplumsal cinsiyet eşitliği bakış açısının yerleştirilmesi, kadınların kalkınma sürecine dahil edilmesi ve kalkınmanın nimetlerinden erkeklerle eşit oranda yararlanmalarının sağlanması büyük önem taşımaktadır.

Bu amaçla ülkemizin en üst politika dokümanı olan 9. Kalkınma Planı (2007-2013)'nda konunun önemine vurgu yapılmakta, kadınların eğitime katılımının artırılması ve okumaz yazmazlığının ortadan kaldırılması, aktif işgücü politikalarıyla istihdam edilebilirliğin artırılması, işgücü piyasasına girişin kolaylaştırılması ve teşvik edilmesi konularında tedbirler yer almaktadır. Plan döneminde işgücüne katılma oranının %2,1 oranında artırılacağı öngörülmekte, bu artışın temel belirleyicisinin kadınlar olması beklenmektedir. Ayrıca Planda, kadınların işgücüne katılma oranının 2013 yılının sonuna kadar yüzde 29,6 olması hedeflenmektedir. Bu orana 2012 yılında ulaşılmıştır.

Ayrıca Bakanlığımız Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü'nün koordinasyonunda ilgili tüm tarafların katkı ve katılımıyla Pekin Eylem Platformu'nda belirlenen kritik alanlar esas alınarak "Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Ulusal Eylem Planı (2008-2013) " hazırlanmıştır. Plan, 6 aylık dönemsel toplantılar ve raporlar yoluyla izlenmektedir.

Bununla birlikte AB İstihdam Stratejisine dahil olmak üzere Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından Bakanlığımız Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü'nün de çalışmalarında görev aldığı Ulusal İstihdam Stratejisi Belgesinin taslak metni hazırlanmış olup, söz konusu taslakta kadınların işgücü piyasasına katılımlarının artırılmasına ilişkin belirlenen hedef çerçevesinde kadınların işgücüne katılım oranının 2023 yılına kadar yüzde 38 düzeyine çıkarılması hedeflenmektedir.

Planların yanı sıra kadınların toplumsal yaşamın tüm alanlarına erkeklerle eşit ve tam katılım sağlayabilmelerine yönelik önemli yasal düzenlemeler ve çalışmalar yapılmaktadır.

2003 yılında yürürlüğe giren Yeni İş Kanunu ile; işveren ve işçi ilişkisinde cinsiyet dahil, hiçbir nedenle temel insan hakları bakımından ayırım yapılamayacağı hükme bağlanmıştır.

2007 yılında Gelir Vergisi Kanunu'nda yapılan değişiklikle; hane içinde kadınlar tarafından üretilen ürünlerin düzenlenen kermes, festival, panayır ile kamu kurum ve kuruluşlarınca geçici olarak belirlenen yerlerde satılması sonucu kadınların elde ettikleri gelirler vergiden muaf tutulmuştur.

2004 yılında yürürlüğe giren "Personel Temininde Eşitlik İlkesine Uygun Hareket Edilmesi" konulu Başbakanlık Genelgesi ile kamu kurum ve kuruluşlarının personel alımında hizmet gerekleri dışında cinsiyet ayrımı yapılmaması gerektiği hükmedilmektedir.

7 Mart 2010 tarihli "Ağır ve Tehlikeli İşler Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik"te çok sayıda iş ağır ve tehlikeli iş olmaktan çıkarılarak kadın ve gençlerin istihdamına ilişkin sınırlamalar kaldırılmıştır. Böylece bazı işler yalnızca erkek işi olmaktan çıkarılmıştır.

Kadınların sosyo-ekonomik konumlarının güçlendirilmesi, toplumsal yaşamda kadın erkek eşitliğinin sağlanması, sürdürülebilir ekonomik büyüme ve sosyal kalkınma amaçlarına ulaşılabilmesi için kadınların istihdamının artırılması ve eşit işe eşit ücret imkânının sağlanması amacıyla hazırlanan 2010/14 sayılı "Kadın İstihdamının Artırılması ve Fırsat Eşitliğinin Sağlanması" konulu Başbakanlık Genelgesi 25 Mayıs 2010 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

2011 yılı Şubat ayında yürürlüğe giren ve medyada "Torba Kanun" olarak anılan 6111 sayılı Kanun ile kadınlara yeni istihdam imkânlarının sağlanması bakımından erkeklere nazaran pozitif ayrımcılık yapılmaktadır. Söz konusu teşvikten faydalanan kadın sayısı 2012 Eylül ayı itibarıyla 110.426'dır.

Bakanlığımız, Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü tarafından kamu yöneticilerine yönelik olarak düzenlenen "Kadın-Erkek Eşitliği ve Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Eğitim Programları"nda toplumsal cinsiyet eşitliği temelinde kadının kalkınmaya katılımı, kadın istihdamının artırılması ve kadın girişimciliğinin önemi vurgulanmaktadır. 2009 yılından bugüne kadar toplam 2.800 kamu çalışanı ve yöneticisi "Kadın- Erkek Eşitliği ve Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Eğitim Programları"ndan yararlanmıştır.

Bakanlığımız ve Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı arasında "Kadınlar, engelliler, gazi ve şehit yakınlarına yönelik girişimcilik faaliyetlerinin geliştirilmesi ve kadın istihdamının arttırılmasını öngören işbirliği protokolü" 10 Şubat 2012 tarihinde imzalanmıştır. İşbirliği protokolünde yer alan Organize Sanayi Bölgelerinde kreş sayısının artırılması hedefi kapsamında; Gaziantep, Osmaniye, Ankara OSB'lerinde kreş temelleri atılmıştır. Ayrıca BORUSAN Holding A.Ş ile 10 OSB' de kreş ve gündüz bakımevi, yapılmasına yönelik proje çalışması yapılmaktadır. "Annemin İşi Benim Geleceğim" sloganıyla 21 Ocak 2013 tarihinde lansmanı yapılan proje çerçevesinde, 2013 yılı içinde 4 il (Malatya, Adıyaman, Afyonkarahisar, Şanlıurfa) olmak üzere 2016 yılına kadar toplam 10 il OSB'lerinde kreşlerin açılması hedeflenmektedir.

Bakanlığımız ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı arasında; "İstihdam, çocuk işçiliği ve sosyal yardımlar konularında işbirliği protokolü" 17 Şubat 2012 tarihinde imzalanmıştır. Protokolde; iş ve aile yaşamının uyumlulaştırılması ve bu çerçevede kreş hizmetlerinin yaygınlaştırılması, işsizlere yönelik İŞKUR tarafından uygulanan işgücü yetiştirme kurslarına ilişkin eğitim modüllerine toplumsal cinsiyet eşitliği, kadının insan hakları, çalışma yaşamında haklar, kadına yönelik şiddetin önlenmesi, aile eğitimi, konularına yer verilmesi

için çalışmalar yapılması ve mevsimlik gezici tarım işçileri olarak çalışan kadınların çalışma ve yaşam koşullarının iyileştirilmesine yönelik çalışmalar yapılması, şiddet mağduru, tahliyesine bir yıldan az kalmış, kocası ölmüş, kocası tarafından terk edilmiş, kocası cezaevinde olan veya boşanmış kadınların İŞKUR'a erişiminin sağlanması gibi kadınların ekonomik yaşama katılımlarının artırılmasına ve güçlendirilmesine önemli katkı sağlayacak hususlara yer verilmiştir.

Bakanlığımız, Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı İle Türkiye Ziraat Odaları Birliği Arasında 14 Mayıs 2012 tarihinde “Kadın Çiftçi Eğitimi İşbirliği Protokolü” imzalanmıştır. Protokol kapsamında Kayseri, İzmir ve Diyarbakır’da 760 kadın çiftçi eğitilmiştir.

Türkiye’de kadınların ekonomik fırsatlara erişimini artırmak amacıyla Dünya Bankası aracılığıyla 36 ay sürecek SIDA Projesi yürütülmektedir.

Hazırlık çalışmalarında Bakanlığımızın da rol aldığı kadın girişimcilerin karşılaştıkları temel sorun alanlarından biri olan finansal kaynak sorununun çözümü amacıyla, 10 Aralık 2012 tarihinde Kredi Garanti Fonu (KGF) ve Halkbank arasında kadın girişimciliğini desteklemek amacıyla “İlk Adım Kredisi Kefalet Desteği Protokolü” imzalanmıştır.

Yerel düzeyde toplumsal cinsiyet eşitliği taahhütlerinin uygulanmasının hızlandırılması ve kadın haklarının güçlendirilmesine katkıda bulunmak için, yerel yönetimlerin ve toplumsal cinsiyet eşitliğine yönelik çalışan kamu kurumları ve sivil toplum kuruluşlarının kapasitelerinin geliştirilmesi amacıyla çok taraflı işbirliği ile 2015 yılı sonuna kadar BM Kadınların İnsan Haklarının Korunması ve Geliştirilmesi Ortak Programı: Toplumsal Cinsiyete Duyarlı Bütçeleme Projesi yürütülecektir.

Ebeveyn izni ve iş-aile yaşamını uyumlaştırıcı politikaların genişletilerek hayata geçirilmesi kadınların istihdama katılımı ve bunun sürekliliği üzerinde önemli bir etkiye sahiptir. Bu kapsamda Sosyal Güvenlik Kurumu ile işbirliği içerisinde 15 Şubat 2013 tarihinde Ankara’da iyi ülke örneklerinin ele alındığı “Ebeveyn İzni ve İş-Aile Yaşam Dengesi Yaklaşımı Çerçevesinde Esneklik” konulu bir TAİEX semineri düzenlenmiştir.

TÜSİAD, Dünya Bankası ve Bakanlığımız işbirliğinde toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda bilinçlendirilmesi, ülkemizde kadın-erkek eşitliğinin önündeki engeller ve çözüm önerilerinin tartışıldığı, başarı gösteren girişimci rol modellerin başarılarının ve başarıyı elde edene kadarki süreçte yaşadıkları deneyimlerinin paylaşılmasının sağlandığı “Adım Adım Anadolu Buluşması” toplantıları gerçekleştirilmektedir. 2012 yılında Trabzon, Gaziantep ve Erzurum’da toplantılar gerçekleştirilmiştir. 2013 yılında ilk toplantı 12 Ocak’ta Bursa’da, ikincisi 16 Şubat’ta Nevşehir’de, üçüncüsü 20 Nisan’da Kahramanmaraş’ta gerçekleştirilmiştir. Söz konusu toplantıların 81 ile yaygınlaştırılması planlanmaktadır.

Bakanlığımız, Intel ve Türkiye Kadın Girişimciler Derneği (KAGİDER) işbirliğiyle hayata geçirilen “Genç Fikirler Güçlü Kadınlar Projesi” kapsamında gençlerin teknoloji kullanarak üretecekleri yenilikçi fikirler ile kadınların yaşadıkları sıkıntılar konusunda farkındalık yaratmayı ve farklı alanlarda yaşadıkları sorunlara çözüm önerileri üretmeleri hedeflenmiştir.

Toplamda 3 yıl sürmesi planlanan proje kapsamında Türkiye genelinde 1000'in üzerinde 18-30 yaş arası gencin proje kapsamında fikir kamplarına katılması hedeflenmektedir.

Toplumsal cinsiyete dayalı eşitsizlikle mücadele etmek için Dünya Ekonomik Forumu (DEF) çatısı altında oluşturulan görev grubunda yer alan ve Türkiye'de ekonomik alandaki cinsiyet uçurumunu en aza indirmek üzere harekete geçen Bakanlığımız himayesinde 'İş'te Eşitlik Platformu' kurulmuştur. İş dünyasının önde gelen isimlerinin dahil olduğu platform, iş hayatında erkekler lehine olan hakim durumun, kadınların da iş hayatına giderek daha çok dahil olmaları yönünde değişmesi, karar mekanizmalarında kadınların da etkin hale gelmesi, fırsat ve kaynaklardan eşit yararlanması amacıyla çalışmalarına başlamıştır.

Ülkemiz işgücü piyasasında kadınların sektörel durumunun analizi ve kadınların karşılaştıkları sorunların ortaya çıkarılarak bunlara yönelik çözüm önerilerinin geliştirilmesi amacıyla "Sektörde Kadın" başlıklı seminer 10 Nisan 2013'de düzenlenmiştir.

Bakanlığımız Sosyal Yardımlar Genel Müdürlüğü tarafından sosyo-ekonomik yoksunluk içinde bulunan vatandaşların toplumsal ihtiyaçları karşılanarak topluma entegre olmaları ve ekonomide aktif üretken duruma geçerek, sürdürülebilir gelire ulaşmaları amacıyla, kentsel alanda iş kurmaya yönelik, kırsal alanda yöre şartlarına uygun sürdürülebilir faaliyetlere yönelik gelir getirici proje destekleri verilmektedir. Gelir getirici projeler kapsamında başvuran kadınlar çeşitli düzenlemelerle teşvik edilmektedir.